

Iso-Äiniön, Joenniemen, Myllykselän ja Vähimaan kylälehti

Äinämöinen

3-2017 marraskuu

Lottakuvassa Siviä Nurminen o.s. Kokkola (s.1911). Kuva: Risto Nurminen. Yläkuva: Matti Pietinen.

SISÄLTÖ:

- 2 Pääkirjoitus:
Päivi Salojärvi
- 3 Kuvakulma
tapahtumista
- 6 Uudet lastenkirjat
- 7 Kari Mäkinen
- 7 Seija ja Sakari
Kinnunen
- 8 Emma Murto
- 9 Risto Nurminen
- 10 Vähimaan sepät:
Jukka Heinonen
- 12 Seurantalon
saksalaiset
sotavangit:
Esko Riukka
- 13 Vaalit ja kirjasto
- 14 Mainoksia
- 15 Lehtitiimi
- 16 Tapahtumat ja
yhteystiedot

Pääkirjoitus

TILINPÄÄTÖS

Tätä kirjoittaessani on isänpäivän ilta. Isiä on päivän aikana muistettu monin kortein tai lahjoin tai isiä on muisteltu. Isänpäivä on melko uusi juhlapäivä, sillä sitä on vietetty Suomessa vasta 70-luvulta lähtien. Mutta kuinka kauan tämä juhlapäivä pitää pintansa, sillä jotkut haluaisivat nyt muuttaa sen läheisenpäiväksi. Itse voisin kyllä viettää isän-, äidin- lapsen-, iso-vanhemman- tai ystävänpäivää joka päivä, sillä niin paljon sanomattomia, positiivisia tunteita liittyy luetelon henkilöihin. Kyllä jokainen ihminen tässä maailmassa on liputuspäivän arvoinen.

Valitettavasti kaikki kyläläiset eivät ole ymmärtäneet omaa ainutkertaisuuttaan ja arvoaan. Tämä marraskuu on niin pimeää aikaa, että viimeistään nyt on syytä etsiä heijastimia esiin!

Mutta maailma muuttuu ja asiat muuttuvat. Kaikkeen emme itse voi vaikuttaa. Muutokset voivat parantaa elämäämme tai heikentää. Elämme Suomi 100 -juhluvuotta. Kun katsomme maamme historiaa taaksepäin, löytyy aiheita, josta voimme olla kiitollisia. Mutta myös asioita, joita ei olisi tarvinnut tapahtua. Mutta historia todistaa, että ajan haavat voidaan hoitaa, kun toimitaan yhdessä. Samoin elämän tuomat muutokset on helpompi käsitellä yhdessä toisen kanssa kuin yksin.

Kaikella on siis aikansa. Itse otin vastaan kylän puheenjohtajan tehtävät lähes neljä vuotta sitten. Mielenkiintoinen, nopeasti kulunut ajanjakso on takana, mutta seuraavassa vuosikokouksessa luovutan tehtävät seuraajalle. Kenties sinulle? Tänä ajanjaksona sain oppia tuntemaan uusia ihmisiä kylällä, toimia kylän keulakuvana monissa neuvotteluissa, toteuttaa runsaasti tapahtumia yhdessä upean kylätoimikunnan ja monien kyläläisten kanssa. Mutta paljon jäi kesken, joka toisaalta harmittaa ja samalla muistuttaa omasta rajallisuudesta. Mutta tästä on seuraajan hyvä jatkaa seuraavalle Suomen vuosisadalle.

Mutta vielä ennen sitä. Tänä vuonna tapahtuu monia asioita kylällä: itsenäisyyspäivän juhla, joulukalenteri ja periteiset joululaulut, joten Tavataan, Tuetaan ja Tervehditään toisiamme.

Sydämellistä joulunaikaa odottaessa Päivi Salojärvi

Länsi-Asikkalan Martat tehtailivat pipareita marraskuun alussa. Kauniisti koristellut joulupiparit lahjoitettiin vanhuspalveluksiköihin jaettavaksi tuomaan joulumieltä. Kuva: Liisa-Mari Pietinen

Perinnepäivä Tupalassa

Elokuun 26:nen päivän lauantaina Hemmo Honkala arveli museolla käyvän vieraita 150-200 henkeä. Hassakoivun pelimannien soittajat pitivät tunnelmaa yllä. Kyläyhdistyksen kahvia tarjottiin uudehkossa keittotuvassa ja martojen perunavelliä maisteltiin talonpään katoksen alla.

Vasemmalta Terhikki Mäkelä ja Elina Luukka esittelevät lankojen värjäystä Tupalan perinnepäivässä.

Lammilainen Terhikki Mäkelä esitteli lankojen värjäystä. Luonnonmateriaaleina käytetään sipulinkuoria, sieniä, vadelmaa, koivua, nokkosta ja pietaryrttiä. Salonsaarelta kotoisin oleva Mäkelä on aloittanut värjäyksen vuonna 1979 asikkalalaisen Eeva Sandholmin opastuksella. Padasjokelainen Elina Luukka on innostunut tänä kesänä Terhikin kursseilla lankojenvärjäyksestä.

Luonnonväreillä tulee lämpimän kauniita värejä lankoihin.

Aitan edustalla oli esillä monia entisaikojen tarvetyökaluja ja vassa on käyttövalmiina maamoottori.

Museon pihassa aika pysähtyi, kylänmiehet ajoivat 60-luvun vanhoja traktoreita pellon reunalle. Rivissä komeili David Brown, Deutz, Fiat, International, Super Major, Fordson Major ja Massey Ferguson. Pellolla esiteltiin myös lahtelaisten vanhoja Volvoja.

Traktoreita tutkimassa vasemmalta Matti Salojärvi, Veijo Erikson, Vesa Sinisalo ja Jyrki Honkala.

Padasjoen Auttoisilta, Haaran torpan isäntä Heino Halin esitteli vanhoja työtapoja. Kuvan närelenkki kestää 5000 kilon painon. Uittomiehet olivat koko kesän tukkilauttoja kuljettamassa.

Näkemiin kesä - lyhtyjen yö

Elokuun viimeisen lauantai illan auringon laskiessa Luontokeskuksen polkujen varrelle aseteltiin lyhtyristä. Tavoiteltu 100 kappaletta saatiin kokoon. Illan viiletessä nokipannukahvi lämmitti lyhdyntuoja. Samana päivänä Suomessa vietettiin luonnonpäivää ja Suomi 100 -juhlaan on tasan 100 päivää.

Vanhan Vääksyn sadonkorjuumarkkinoiden kylien väliseen mittelöön annoin panokseni minäkin:

Minna Pettisen leipoma kakku saavutti tuomarien ensimmäisen sijan. Kuva: Matti Pietinen

ÄINÄÄN KÄTEVÄN EMÄNNÄN PORKKANAKAKKU

Syksy saapui ja tyytyväinen oli Äinään emäntä. Porkkanasato oli jälleen runsas ja makea.

Päätti emäntä ensimmäiset komeat porkkanat raastaa komeaksi keoksi raastetta, laittoi raastetta perheelle lounaaksi ja välipalalle lettusiin ja päättipä loput leipasta vielä kakkuun.....

Otti naapurin kanalasta saatuja munia ja vatkasi kuohkeaksi vaahdoksi tumman sokerin kanssa. Sekoitti Vääksyn Myllyn vehnäjauhoa sekä ruisjauhospussin pohjalle jääneet jyvät yhdessä soodan ja leivinjauheen kanssa sekä ripautti joukkoon myös kanelia ja hitusen muskottia. Rouhaisipa joukkoon vielä vähän pekaanipähkinöitäkin. Seuraavaksi yhdisti jauhot munahan, lorautti joukkoon aimo annoksen rypsiöljyä ja kumosi joukkoon viimeiseksi keon porkkanaraastetta. Jakoi emäntä taikinan kahteen vuokaan ja paistoi kellanruskeaksi uuninsa keskitalolla. Antoi kissalle kermaa.

Kakkusten jäähtyessä, vaahdotti emäntä kuohukerman ja lisäsi joukkoon tuorejuustoa sekä hitusen vaniljaa mauksi. Löytyipä kylmion hyllyltä purkki kullaan keltaista hilloketta porkkanasta ja chilistä, "sopiinee kai tämäkin yllätykseksi kakkuun" - tuumasi emäntä.

Yhdisti kakkuset emäntä, säästelemättä välissä hilloketta tahi tuorejuustokermää ja sipaisi vielä päällekin valkoisen hunnun. Vei koiralle tarhaan luun.

Kovin oli kakku kalpea ja sivut korkeat mutta komiat. Kaiveli emäntä kaappeja ja löysi mitä kaipasikin, ruisjauhoja, pekaanipähkinöitä ja tummaa soke-ria. Jauhoi pähkinät ja paahtoi pannulla ruisjauhojen kanssa, jäähdytti ja lopuksi viimeisteli ruskealla so-kerilla. Tupsautti koko seoksen komian kakun reunamille. Tarkasti lapsilta läksyt.

Päättipä emäntä laittaa lastenkin kätöset työhön, antoi palat marsipaania ja lupasi palkkion sille joka komiammat porkkanat kakun päälle niistä väsää tusina tuli kauniita porkkanoita ihan käden kään- teessä ja palkkioksi saivat kukin lämpimän halin ja pusuja enemmän kuin halusivatkaan. Antoipa halin vielä isännällekin.

Minna Pettinen

Yleisön ja tuomarien ensimmäisen sijan saavutti yllä olevat Päivi Lehikoisen neulomat Asikkala-lapaset. Alakuvan leikkuulaudan nikkaroi Topi Vainio. Kuva: Matti Pietinen.

Iso-Äiniön kasilla runsaasti liikkuja

Lähtösuoran jälkeen ryhmä hajaantui suorittamaan omalla vauhdilla taivalta. Kuva: Matti Pietinen

Satu ja Ari Kärkkäinen Entratum yrityksestä järjestivät rennon tuntuisen kuntoilutapahtuman syksyisenä lauantaina 7. päivänä lokakuuta. *Iso-Äiniön kasi*-nimisen tapahtuman reitti kulki Niemimäen pihasta Härkämäentietä neljä kilometriä Heinäjärven tienhaaraan, jossa oli kääntöpaikka ja juomapiste. Tien- vieren kilometritolpat ja vastaan tulevat kilpailijat kannustivat iloisesti kohdatessa. Kuntoilutapahtu- maan osallistui 28 tyytyväistä liikkujaa. Niemimäen Juhlatila tarjosi kannustusjoukoille ja maaliin tulleil- le kilpailijoille ansaitut kahvit.

- Kilpaillaa toistenne kanssa mutta älkää toisianne vastaan, kehotti Ari Kärkkäinen kilpailua avatessaan.

TULOKSET

Naiset:

- 1 Heidi Saarelma
- 2 Eveliina Markkinen
- 3 Sanna Saarelma

Miehet:

- 1 Oskar Breilin
- 2 Eemeli Saarelma
- 3 Mikko Toivonen

Palkintoina oli naisille ja miehille 30, 20 ja 10 euron arvoiset lahjakortit Vääksyn Sportia urheiluliikkeen. Kaikkien osallistujien kesken arvotut aktiivi- suusrannekkeet voittivat Pia Kollani, Kirsi Lustig ja Paula Koskinen.

Kahtena peräkkäisenä syksynä juostiin Äinään Pyr- kivän järjestämä Kihluan kasi. Nimensä mukaisesti kilpailussa matkattiin Kihluan tietä neljä kilometriä edestakaisin.

Heidi Viherjuuren ja Seija Helanderin uudet lastenkirjat

Hilja ja vihreän talon kesä

Riemastuttava kirjasarjan avaus alakouluikäisille lukijoille. Hilja on seitsemänvuotias poikatyttö, joka asuu pientä pintaremonttia vaativassa puutalossa äidin, isän, pikkusisko Taimin ja isosisko Veinin kanssa. Vaarikin on tiiviisti mukana vihreän talon elämässä. Hän auttaa isää remontissa, vie lapsia kalaan ja veistelee vitsejä. Mummon Hilja on nähnyt vain valokuvassa sängyn vieressä. Mummopulaa lievittävät kuitenkin naapurustossa elävät kolme rouvaa: Valkoherukkamummo, Mansikkatäti ja Sadetakkimummo.

Hiljan kesä on täynnä touhua. Jollei vietetä kissanristiäisiä, narrataan kaloja tai tehdään juhannustaikoja. Kun Martti-serkku tulee lomalle kaupungista, agentti H ja agentti M suorittavat vakoiluretken Mansikkatädin talolle. Retki päättyy tädin kasvimaalle, jossa salaisille agenteille määrätään tehtävä K eli kitkeminen. Kesän paras päivä koittaa, kun Hilja ja Taimi pääsevät mummojen mukana kesämarkkinoille.

Heidi Viherjuuri on Saksassa asuva Suomen kielen opettaja ja Viherjuuria-blogin kirjoittaja. Hilja sijoittuu omaan lapsuusmaisemaani hämäläisellä maaseudulla, mutta olen pyrkinyt etäännyttämään tarinan ajattomaksi. Ja tietysti kun maalla ollaan, mukana pyörii koko naapurusto. Omassa lapsuudessani maaseutu oli täynnä vanhoja mummoja

Tauno ja Nelli evakkomatkalla

Tauno ja Nelli on satu turvapaikan etsimisestä ja uuden kodin löytämisestä. Nämä evakkonallet pakenivat kauan sitten Karjalasta, mutta nykyäänkin Suomessa asuu paljon perheitä, jotka ovat kokeneet saman. Varmaan heitäkin joskus pelottaa ja muihin lapsiin tutustuminen uudella kotiseudulla jännittää. Tämän ajankohtaisen ja monipuolisen kirjan kautta välittyy tärkeä osa Suomen historiaa. Tarinan avulla lapset voivat turvallisesti eläytyä aikaisempien sukupolvien vaikeisiin kokemuksiin.

Seija Helander (ent. Vilén) on aiemminkin tarttunut koskettaviin ja vaikeasti avautuviin aiheisiin. Hän uskaltaa ja osaa kaunokirjallisuuden keinoin välittää tarinan inhimillisestä ihmisestä toiselle inhimilliselle ihmiselle. Helanderin kieli on kaunista ja koskettavaa, mutta myös iloa ja toivoa antavaa. Anne Stolt on kuvittaja, kuva-artsaani ja luontoihminen, jonka herkät ja kauniit kuvat kuljettavat lukijan sadun maailmaan.

Muita Seijan kirjoja ovat:

Mangopuun alla 2010

Sormet sahramissa 2011

Pohjan akka 2012

Pohjan akan runoja 2017

useita urheilukirjoja Kari Helanderin kanssa

Iso-Äiniöllä kasvaneiden Heidn ja Seijan kirjakuvaukset on lyhennys kirjaston sivulta.

Haastattelukysymyksiä

1. Ketkä ovat talon asukkaat?
Ketkä olivat talon entiset asukkaat?
2. Koska talo on rakennettu?
Kuka talon rakensi?
3. Kuinka kauan olet asunut kylällä?
4. Mitä itsenäisyys merkitsee?
5. Oliko perheenjäseniä tai sukulaisia mukana sodassa?
6. Mitä merkittävää itse teet Suomi 100 vuonna?
7. Millaisena näet kylän alueen 100 vuoden kuluttua?
8. Mitä asioita arvostat kylällä?
Mitä asioita tai palveluita toivot lisää?
9. Mitä esittelet tai kerrot vieraille kylän nähtävyyksistä?
10. Mitä ohjelmaa toivot kylän itsenäisyysjuhlaan?

3. Kari on asunut koko ikänsä, yli 60 vuotta kotitalossa ja Iso-Äiniön kylällä.

5. Isänsä, Viljo Mäkinen oli sodassa ja metsissä, mutta ei niistä asioista halunnut puhunut.

6. Juhlavuoden toiminnot jatkuvat polttopuita tehden ja autolla ajellen eri puolella Suomen maata, välillä poiketen Norjankin puolelle. Kätevän isännän käsistä syntyy monenlaista tarve-esinettä kuten puurokauhoja, seinäkelloja, katiskoita ja linnunpönttöjä.

7. Toiveena olisi kylän säilyminen samanlaisena kuin nyt, mutta ajan muutokset vaikuttavat elämänme-noonkin monella tavalla. Menetettyjä palveluita hän kaipaasi saada takaisin, vaikka ei se olekaan enää mahdollista.

8. Palosuon isäntä seuraa metsän eläinten toimia ja lintujen liikkeitä pappatunturilla ajellen. Metsästä löytyvät marjat ja sienet talven ruokavarastoihin. Virtaavien vesien vieriltä on löytynyt kieltolaki aikaisia pontikkatuotannon jäänteitä.

Teksti: Liisa-Marjatta Pietinen

Kuva: Matti Pietinen

Kari Mäkinen, Palosuo / Iso-Äiniö

1. Kari Mäkisen omistaman talon edelliset asukkaat olivat hänen vanhempansa Raakel Sofia ja Viljo Edvart Mäkinen. Isovanhemmat olivat Iita ja Eetu Mäkinen.

2. Palosuo oli Pellilän sotilasvirkatalon torppa, joka on rakennettu noin vuonna 1930. Tien toisella puolella ollut edellinen asumus on toiminut metsänvar-
tijan mökkinä. Kylältä taloon johti kärrytie ja talosta eteenpäin vain metsästys- ja marjapolkuja. Metsäau-
toteita rakennettiin vasta 60-luvulla ja nykyinen 24-
tie valmistui 50-luvun lopulla.

Seija ja Sakari Kinnunen, Sillankorva / Iso-Äiniö

1. Nykyiset asukkaat ovat Seija ja Sakari Kinnunen. Edellinen omistaja oli Pirjo Törylä.

2. Pirjo Törylä rakensi ja rakennutti talon noin vuonna 1994.

3. Olemme asuneet kylällä vuodesta 1998 kesäkuun alusta lähtien eli reilut 19 vuotta.

4. Itsenäisyys on äärimmäisen tärkeä asia. Se merkitsee rauhaa, vastuuta ja vapautta päättää itsenäisesti omista asioista, muun muassa uskonnonvapaudesta.

5. Sukulaisistamme sodassa ovat palvelleet Sakarin isä Toivo, sekä sedät Matti ja Kalle Kinnunen. 22-vuotias Kalle kaatui talvisodan aikana Petäjäsaarella ja jäi rintamalle. Toivo ja Matti haavoittuivat. Myös Seijan eno Mauri Nevalainen kaatui talvisodassa Sän-tämän taistelussa 22-vuotiaana.

6. Kokoonnumme syömään, kouluvierailulle Kurhi-laan ja lopuksi meille kahville 60 vuotta sitten (vuonna 1957) Kurhilassa koulunsa aloittaneiden kesken. Suunnitteilla on vielä yhteinen tilaisuus Suo-mi 100 -teemalla ystävien kanssa.

7. Yksi asia on varmaa, itse en ole näkemässä sitä! Toivottavasti tänne on muuttanut lisää lapsiperheitä ja vireitä eläkeläisiä edesmenneiden tilalle.

8. Arvostan aktiivista kylätoimikuntaa, yhteisölli-syyttä lähinaapureiden kesken ja sitä, että kylällä on useita eri alojen yrittäjiä, joiden tuotteita ja palvelui-ta kannattaa suosia. Kimppakyytejä Vääksyyn ja Lah-teen voisi lisätä ainakin niille, joilla ei ole omaa au-toa käytössä. Kotiin toimitettavat palvelut esimerkik-si apteekin tuotteet, parturi, jalkahoito, hieronta, ko-titalkkarin palvelut, ATK-apu ja niin edelleen olisivat parannusehdotuksia, sekä ruokatavaroiden ja val-miiden aterioiden kotiinkuljetus. Vaikkapa parin vii-ikon välein kodeissa kokoontuva kahvittelurinki voisi lisätä kyläläisten yhteisöllisyyttä. Liikuntarajoitteiset voitaisiin noutaa kotoa paikalle tarvittaessa.

9. Vieraille esittelisin Luotokeskuksen, Karsillankos-ken, Tupalan talomuseon, Evon erämaa-alueen, siellä olevat laavut ja luontopolut, Niemimäen ja Pelto-maan mansikkatilat, Niemimäen juhlatilan, Pellilän kirjaston, sekä Kamppilan lammas- ja kalkkunatilan. Rauhallista ja vihreää luontoa kelpaa kyllä esitellä vaikkapa kauempaakin tulleille turisteille. Yöpaikko-jakin olisi tarvittaessa tarjolla.

10. Kylän itsenäisyysjuhlassa voisi olla ohjelmassa isänmaallisia virsiä, lauluja ja runoja. Esitelmä, joka kattaa vuodet 1917-2017 eli 100 vuotta. Kertomuks-ia sota-ajalta esimerkiksi jonkun veteraanin kerto-mana.

Toivotamme kaikille kyläläisille hyvää 100-vuotis itsenäisyyspäivää! Pitäkäämme itsenäisyys aina arvokkaana ja kalliina asiana, koska se ei ole itsestään-selvyys.

Teksti: Seija Kinnunen.

Kuva: Matti Pietinen

Emma Murto, Perttula / Vähimaa

Emma, Juho ja Touko Murto, Perttulan vanhan talon rappusilla. Kuva: Murron perheen hääalbumi.

1. Meillä tehtiin tilalla sukupolvenvaihdos keväällä. Nyt tila kuuluu minulle ja Juholle. Perheeseemme kuuluu myös poikamme Touko. Juhon vanhemmat, Ilkka ja Liisa, ja heidän nuorin poikansa, Sampsa, asuvat myös tilalla.

2. Talo on rakennettu vuonna 1970, yläkerran asunto tilan "vanhaa väkeä" varten on tehty vuonna 1992. Talon on rakentanut Juhon vaari, Olavi. Tila on ollut suvulla yli 350 vuotta.

3. Kaksi vuotta.

4. Vapautta ja turvaa.

5. Mummuni isä on kirjoittanut Suomen itsenäisyys-julistuksen. Hän oli ulkoministeriön lakimies, kam-reeri ja konsuli. Hänen isänsä oli kotoisin Asikkalasta Kohilon tilalta, Pulkkilasta.

6. Vuosi on ollut meille merkittävä. Menimme naimi-siin ja teimme sukupolvenvaihdon. Tämä vuosi jää varmasti meille mieleen!

7. Ehkäpä tämä on Lahden lähiötä ja tänne muuttaa enemmän lahtelaisia, jotka kaipaavat maaseudun rauhaa.

8. Ainakin meidän Touko kaipaisi kylälle ikäistään seuraa.

9. Maisemat ja luonto on täällä näkemisen arvoista.

10. Meillä ei ole ohjelmatoiveita, mutta kiva, jos jotkut juhlat järjestyy. Olemme kyllä paikalla koko per-he.

Teksti: Emma Murto

1. Risto Nurminen ja Pirjo Tenhunen-Nurminen asuvat tilalla. Isä, Matti Nurminen teki talosta kauppa-kirjan vuonna 1943 ja samana vuonna äiti, Siviä Nurminen tuli taloon.

2. Talon jatko-osan on rakentanut Kristoferi-vaari vuonna 1929 Maakesken meijerin hirsistä. Monia muita peruskorjauksia on vuosien varrella tehty.

3. Risto oli 13 vuotta pois talosta. Ammattikoulu alkoi vuonna 1965 ja takaisin kylälle paluuvuosi oli 1978.

4. Kasvatuksena oli koti, uskonto ja isänmaa. Itsenäisyys on yksi kunnioitettava avainasia. Maan itsenäisyys on tärkeä ja on saatu elää rauhassa, vaikka maailman tilanteet ovat uhkaavia.

5. Risto Nurmisen suvussa ja perheessä on itsenäisyyttä puolustettu. Äiti, Siviä Nurminen o.s. Kokkola oli lottana linnoitustoissa ennen sotaa. Isän sotaretket kestivät viisi vuotta. Sotarintamalla palvelivat isän veli, Manne Riukka (entinen Nurminen) sekä äidin veljet Armas ja Sulo Kokkola.

6. Suomi 100 vuonna ei ole suunnitelmassa mitään erikoista. Töiden tekoa eläkemiehenä entiseen tapaan. Sota-ajan lauluja -konser-tissa oli vaikuttava kokemus. Viimeisenä kuultavan koskettavan Veikko Lavin Evakon laulun jäl-keen yleisö oli pitkään aivan hiljaa ennen lopputaputuksia.

7. Visiot ovat visioita. Edellisen 100 vuoden ajan kehitys oli hirvit-tävä, ja jos seuraavana vuosisata-na kehitystä tapahtuu myös pal-jon. Toivon kylän olevan samanlai-nen ja asutusta olisi edelleen. Kun-tarajat saattavat muuttua.

8. Kylällä on runsasta yrittäjyyttä. Puhdas ruoka on tärkeää ja että maanviljelijät jaksaisivat. Lehmät vähenevät koko ajan, ennen oli lehmiä, lampaista ja hevosia joka talossa.

Koulun loppuminen oli kovempi asia kuin kaupan ja postin loppuminen. Oli niin mukava katsella pelloilta iloisten koululaisten kulkemista kouluun reput seläs-sä.

9. Kylällä on arvokkaita paikkoja kuten Karsillankos-ki, lintutorni, joenvarsi ja Hemmon museo.

Teksti: Liisa-Marjatta Pietinen

Kuva: Matti Pietinen

Nurmisen perhekuvassa vasemmalta Helena (1953), Matti-isä (1911), Risto (1950), Leo (1941), Erkki (1951), Leila (1944), Siviä-äiti (1911) ja Maija (1947). Kuva: Risto Nurmisen perhealbumi.

Vähimaan sepät

Asikkalassa haudattiin 29.8.1688 Vähimaan sepän 53-vuotias leski **Matleena**. Leskivaimon hautauspäivää lukuun ottamatta tuosta seppäperheestä ei ole säilynyt muita tietoja. Se on varhaisin kylän seppiin liittyvä tieto. Seuraava Vähimaan seppiä koskeva merkintä löytyy vasta vuodelta 1814.

Vähimaalla on tietenkin tehty sepäntöitä ennen ja jälkeen Matleenan tuntemattomaksi jäävän miehen kuolemaakin. Ja jos omalta kylältä ei ole tekijää löytynyt, on seppiä ollut naapurikylissä. Merkintöjä sepistä ei ole säilynyt, sillä heiltä ei vaadittu *pitäjänkäsityöläisen* lupakirjaa. Jos se olisi ollut, olisi tieto kyllä viety kirjoihin. Ammattimerkinnät olivat varhain muutoinkin horjuvia, ja tavallisimpia sepän töitä tekivät monet käsistään taitavat miehet, jotka sitten kirjattiin rengeiksi, itsellisiksi tai talollisiksi.

Päivämäärästä 21.4.1815 lähtien seppien historia on tiedossa. Tuolloin nimittäin seppä **Aatami Juhonpojal-le** ja hänen vaimolleen **Maria Juhontyttärele** syntyi lapsi. Perhe on tullut Vähimaalle ilmeisesti vuonna 1814, mutta heidän aikaisempia vaihteita ei ole kyetty selvittämään. Aatami toimi kylän seppänä vuoteen 1832, jolloin hän muutti perheineen torppariksi Kiparin torppaan Iso-Äiniölle.

Uudeksi sepäksi tuli samana vuonna **Gustaf Matts Wahlberg**. Hän on syntynyt 20.9.1799 Hollolan Lumialassa seppäperheen pojaksi. Hänet on jo Hollolassa merkitty sepäksi, mutta muutettuaan 1827 Asikkalaan Gustaf toimi ensin Iso-Äiniöllä *sepän renkinä*.

Gustaf avioitui 1831 Perttulan piian **Leena Aatamintyttären** kanssa, joka on syntynyt 16.11.1802 Vähimaalla reservisotamies Adam Sneekin ja Sofia Juhontyttären lapsena. Wahlbergin seppäperhe jäi Vähimaalle pysyvästi. Leena kuoli 5.4.1878 *vesipöhhön*, ja seppä Gustaf Wahlberg 7.1.1879 *vanhuuteen*.

Gustafin ja Leenan neljästä pojasta kaksi eli aikuisiksi. Heistä Johan Gustaf Wahlberg avioitui 1856 Paavolan talon Murron talonosan isännäksi.

Perheen nuorin poika, 19.12.1835 syntynyt **August Gustaf Wahlberg** jatkoi isänsä jälkeen Vähimaalla seppänä. Hän avioitui 1868 **Anna Olga Waseniuksen** kanssa, joka on syntynyt 11.12.1848 Vähimaalla suutari Johan Waseniuksen ja Eva Lisa Rangellin tyttärenä. Seppä August Wahlberg kuoli 1.9.1888 *vatsakuumeeseen*. Leskeksi jäänyt Anna Olga avioitui uudelleen 1895 Iso-Äiniölle seppä Johan Henrik Kantin (myöhemmin Kanden) puolisoiksi.

August Gustaf Wahlbergilla oli myös *kalusepän* (klensmed) taitoja. Hänen tiedetään esimerkiksi tehneen tyttäriin kultaiset korvarenkaat, joita kylälle jäänyt tytär piti kuolemaansa saakka.

August Gustafilla ja Anna Olgalla oli kuusi lasta, joista nuorin oli kaksivuotias isän kuollessa. Yhtä lukuun ottamatta he muuttivat pois kylältä vuoteen 1901 mennessä, nuorimmat äitinsä luo Iso-Äiniölle.

Vähimaalle jäänyt tytär, 29.9.1873 syntynyt **Olga Olivia Wahlberg** avioitui 1895 Häkkälän talollisen pojan **Edward Kustaanpojan** kanssa. He elivät kylällä itsellisinä, ottivat vuosisadan alussa sukunimen **Wilenius**, ja Eetu rakensi perheen asumuksen kylän yhteisen *likopassin* lähelle. Rakennukset ovat edelleen paikallaan. Olga Olivian tyttärentytär Kyllikki Kallela piti paikkaa kesäasuntonaan. Hänen kuolemaansa 17.1.2017 tämän perhehaaran tarina Vähimaalla päättyy.

August Wahlbergin kuoltua kylä oli viitisen vuotta ilman vakinaista seppää, kunnes 1893 sepäksi tuli Padasjoelta **Erik Johan Stålhammar**. Wahlbergien tavoin myös Stålhammarit olivat seppäsukua, sillä Erik Johan on syntynyt 27.11.1850 Sysmän Karilanmaan seppäperheeseen. Ollessaan Nyystölässä Verhon kartanon renkinä hän avioitui 1879 **Josefiina Taavetintyttären** kanssa. Josefiina on syntynyt 12.5.1844 Nyystölässä torppari Taavetti Gabrielinpojan ja Maria Joosefintyttären lapsena.

Puolisoilla oli Vähimaalle tullessaan kolme yhteistä lasta, jotka kaikki jäivät kylälle. Sysmässä 5.9.1880 syntynyt poika kastettiin isänsä nimikaimaksi **Erik Johaniksi**. Hän otti nimien suomalaistamisvuosina sukunimen **Aalto** ja eli koko ikänsä kylällä monitaitoisena *Aalto-kauppiaana*. Sysmässä 28.5.1883 syntynyt **Aleksis** jat-

koi aikanaan isänsä jälkeen Vähimaan seppänä. Lapsista nuorin, samoin Sysmässä 15.7.1886 syntynyt **Hilda Maria** avioitui Jussilan Anton Juhonpojan kanssa. Perhe otti aikanaan sukunimen **Laine**.

Kyläläiseksi ilmoitetaan myös **Ida Stålhammar**, joka olisi kuollut Vähimaalla 5.4.1952. Tämä 1.6.1873 syntynyt Ida Josefiinantytär tuli 1898 Hollolasta äitinsä luo Vähimaalle ja otti myös sukunimen Stålhammar. Vaikka Ida Stålhammar säilyy kirkonkirjoissa vähimaalaisena, hän on muuttanut pysyvästi pois kylältä viimeistään 1920-luvulla.

Seppä Erik Johan Stålhammarin ja hänen vaimonsa elämästä ei ole jäänyt muistitietoa. Josefiina Taavetintytär kuoli 19.2.1909 *syöpään*. Erik kuoli 10.5.1914 *ajetustautiin*, mutta hän oli sitä ennen 1910 avioitunut uudelleen. Hänen toisen puolisonsa Amanda Eerikintytär Alhainen muutti leskeksi jäätyään 1915 pois kylältä.

Seppänä jatkanut Aleksis Stålhammar suomensi 1900-luvun alussa nimensä muotoon **Aleksi Kivinen**. Hän avioitui 30.12.1911 **Roosa Olgantytär Suomisen** kanssa, joka on syntynyt 6.3.1887 Tikkanen-piian Olga Kus-taantytären tyttärenä. Vanhempiansa kautta Roosa liittyy Malmbergin ja Iso-Hurulan perheisiin.

Aleksilla ja Roosalla oli viisi lasta, joista pojat kuolivat pieninä, mutta tyttäret **Aune Ediiita** (s. 19.8.1906) ja 20.1.1913 syntynyt **Elma Eliisi** jäivät eloon. Aune muutti 1928 Helsinkiin, ja Elma avioitui 1949 Seppälään Jalmari Seppälän puolisoiksi.

Aleksi Kivinen toimi seppänä kuolemaansa 16.8.1944 saakka. Leskeksi jäänyt Roosa Kivinen – *Sepän Ruusa* – eli loppuvuosiensa tyttärensä luona Seppälässä, missä hän 7.3.1970 kuoli.

Aleksi Kivinen muistetaan taitavana seppänä, mutta tarkat kyläläiset pitivät häntä kalliinpuoleisena. Seppä oli varmaan itsekin tietoinen maineestaan, sillä vastaus hintakyselyyn alkoi usein perustelulla ”mull ol sen kans niin vaikeutta”.

Vaikeudet olivat todellisia ainakin silloin kun Murron Olavi toi jostain löytämänsä vanhan suustaladattavan haulikon sepälle korjattavaksi: ”Siit ol oikeestaan vaan piippu jälel, olko siin paljo tukkiakaan ja sen sepän pit tehlä siihe uus sankkipannu. Kun se pan sen ahjoon kuumeneen ja alko puhallella palkeitaan niin siihe olkin jäännny kuula sisään ja se laukes pajan seinään”. Pellollaan äestämässä ollut Lippahainenkin säikähti ja riensi pajaan katsomaan pamausta. Hyväluontoinen seppä ei kuitenkaan suuttunut vaan takoi pojan haulikon toimivaksi.

Aleksi Kivisen kuolemaan Vähimaan seppien aikakausi päättyy. Karjalan siirtolaisena Asikkalaan tullut Aaro Anttalainen teki sodan jälkeen jonkin aikaa töitä pajassa, mutta hän ei asettunut kylälle asumaan. Pajan viimeinen käyttäjä on **Pauli Ahonen**, joka 50-luvun alussa kävi Ypäjällä kengityskurssin. Hän oli taitava kengittäjä, mutta ei kiinnittynyt sepän ammattiin.

Sepän paja on sijainnut ainakin isojaosta lähtien Seppälään menevän tien varrella kylän yhteismaalla pienellä, nykymitoin ilmaistuna 650 neliömetrin *sepäntontilla*. Sepän vanha asuinrakennus sijaitsi samalla yhteismaalla, mutta Aleksi Kivinen osti sen ympäriltä Etu-Seppälästä kahteen otteeseen lisää maata, jolle rakensi uuden asumuksen. Pajarakennus oli aivan maantien reunassa. Se ränsistyi vuosikymmenten mittaan aina huonompaan kuntoon, ja vaikka kyläläiset sotien jälkeen tekivät siihen talkoilla uuden katonkin, ei se houkuttellut uusia seppiä. Paja purettiin 1950-luvulla, ja nykyisin siitä muistuttaa enää pieni perustuksen kohoutuma tien varressa.

Kivisen rakennukset tontteineen jäivät Helsingissä eläneelle Aune Kiviselle, ja hän lomaili perheineen pitkään lapsuudenkodissaan. Rakennukset ovat yhä seppä Aleksi Kivisen aikuisessa asussaan. Kiinteistön omistaa nykyään Aunen tyttären-tyttären-tytär, joka vuonna 2001 toimitetussa kylän yhteismaiden lunastustosituksessa haki myös vanhan sepäntontin omistukseensa.

Tämän kertomuksen ulkopuolelle menee se uudenmuotoinen toiminta, joka alkoi 1950-luvulla **Erkki Murron** aloittaessa Vähimaalla korjaamotoimintansa – *pajasta* silloinkin puhuttiin ja *sepäksi* Erkkiä kutsuttiin. Käsityöläisammattien ikaikaisesta periytymisestä kertoo se, että Erkki on 1832 Vähimaalle tulleen seppä Gustaf Matts Wahlbergin pojan-pojan-pojan-poika.

Jukka Heinonen, vähimaalainen

Esko muistelee syksyä 1944, jolloin saksalaiset marssilaulut raikuivat Äinään raitilla

Elettiin syyskuun loppua vuonna 1944. Aselepo Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmittiin 4.9.1944 ja rauhansopimus allekirjoitettiin 19.9.1944. Etelä-Suomesta he poistuivat sovinnolla, Lapissa alkoi niin sanottu Lapinsota. 15.9.1944 saksalaiset olivat yrittäneet vallata Suursaaren, mutta epäonnistuivat ja joutuneet antautumaan. Toistatuhatta saksalaisvankia sijoitettiin, oltuaan muutaman päivän Nastolassa, vastaperustetulle Vääksyn sotavankileirille, pääosa Vääksyn Yhteiskoululle, upseerit Matkustajakoti Päijänteeseen. Alaleirit syntyivät Iso-Äiniölle ja Viitailaan. Äinäällä Nuorisoseuran- ja työväentalolle ja Vähimaan koululle.

Oli syyskuinen hämärtyvä ilta, Riukan navetassa oltiin iltalypsyllä. Ovi avautui, sisään astui saksalaissotilas, otti pahnatukon lehmän alta painaen sitä poskeaan vasten. Äiti ymmärsi eleen, koska miehellä oli tyhjä patjapussi mukanaan. Sitten mentiin pahnaladon ovelle ja samassa patjojen täyttäjiä oli kymmenkunta. Patjapussit täytettiin ja tyytyväiset entiset aseveljet palasivat patjoineen seurantalolle.

Seurantaloon tilat oli ehdettu täyteen kaksikerroksisia raakalaudasta koottuja sänkyjä, päädyissä oli vankien nimet. Näin hiljattain paperin, jossa oli sopimus 168:n miehen sijoittamisesta talolle. Mahtuiko heitä niin paljon? Talon pohjoispäädyssä oli pressukatos kenttäreittiäineen.

Vartijoista minulla ei ole minkäänlaista muistikuvaa. Vapaasti saksalaiset kävelivät kylällä kaivaen jo nostetuista perunapelloista sinne jääneitä mukuloita. Salon Hugo oli meillä teurastamassa sikaa. Tapausta katsomaan kerääntyi saksalaisia. Annoimme heille sorkat ja ehkäpä pienen lihanpalankin. Puoliväkinen he työnsivät käteeni seitsemän saksanmarkkaa.

Eihän tällaista miesjoukkoja laiskana ruokittu, vaan he kävivät halonhakkuussa Riukan metsässä. Vapon työjohtaja Reino Seino toi heille pokasahat ja kirveet, mutta eihän näiltä kaupunkilaispojilta motit paljon karteet. Kenttäreittiä tuotiin Kukonojan ladolle, missä he kävivät ruokailemassa. Vartiointi oli varmaankin olematonta, koska sienien keräilijöitä tuli vasta iltahämärissä kylille.

Pääleiri oli Vääksyssä, upseerit Matkustajakoti Päijänteessä melkein ilman vartiointia. Miehistö oli Yhteiskoululla. Se oli eristetty piikkilanka-aidalla. Karkaamisia tapahtui jonkin verran, niinpä Suursaari operation johtaja kommodori Mecke pidätettiin Turusta. Hän oli siviilipuvussa laivaan nousemassa matkalla Tukholmaan. Muita karkureita tavoitettiin Keski-Suomesta, he yrittivät pohjoiseen omiensa joukkoihin Lappiin. Äinään leiristä katosi kolme miestä, joita ei koskaan tavoitettu. Vankien mielessä eli toivo, että he olisivat internoituja ja heidät palautettaisiin Saksaan. Tämä toive oli turha, Stalin oli määrännyt sotavangit palautettaviksi Venäjälle. Lokakuun 18. päivänä saksalaiset lastattiin Vääksyn kanavalla proomuihin ja Lahdesta junaan, jonka osoite oli itä.

Pieni prosentti heistä näki kotimaansa 50-luvulla, heidän joukossaan kommodori Mecke.

Aloitin Vääksyn Yhteiskoulun 1. marraskuuta. Piikkilanka-aidat oli purettu, vain nuotion paikat männikössä kertoivat entisistä asukkaista.

*Teksti: Esko Riukka
Kopterikuva: Aapo Eronen*

PRESIDENTINVAALIT 2018

Suomessa järjestetään presidentinvaalit tammikuun neljäntenä sunnuntaina 28.1.2018. Silloin voi äänestää vain ilmoituskortissa mainitussa äänestyspaikassa, joka Iso-Äiniöllä on Länsi-Asikkalan (Kurhilan) koulu. Äänestyspaikka on avoinna klo 9.00 – 20.00. Mahdollinen toisen kierroksen vaalipäivä on 11.2.2018.

Jotta kaikilla olisi mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan, järjestetään ennakkoäänestys ajalla 17. – 23.1.2018. Toisella kierroksella 31.1. – 6.2.2018.

Asikkalassa ennakkoäänestyspaikkana toimii kunnanvirasto, joka on avoinna kaikkina ennakkoäänestyspäivinä 17 – 19.1. klo 9.00 – 18.00, 20–21.1. klo 10.00 – 15.00 ja 22 – 23.1. klo 9.00 – 20.00. Toisella kierroksella 31.1. – 2.2.2018. klo 9.00 – 18.00, 3-4.2. klo 10.00 – 15.00 ja 5-6.2. klo 9.00 – 20.00.

Iso-Äiniöllä järjestetään kiertävä ennakkoäänestys Pellilän kyläkirjastolla lauantaina 20.1.2018 klo 14.00 – 17.00. Toisella kierroksella lauantaina 3.2.2018 klo 14.00 – 17.00.

Ennakkoäänestyksessä voi äänestää missä tahansa Suomessa virallisessa ennakkoäänestyspaikassa. Ulkomailla äänestyspaikkoina toimivat suurlähetystöt ja muut keskeiset paikat. Tietoa äänestyspaikoista ja yleensäkin vaaleista löytyy oikeusministeriön ylläpitämistä sivuista www.vaalit.fi.

Äänestäjä tarvitsee mukaansa kuvallisen henkilöllisyystodistuksen ja ilmoituskortin (ilmoitus äänioikeudesta).

Kylätoimikunta voi järjestää kahvilan tai jonkin muun tapahtuman ennakkoäänestyksen yhteydessä. Tapahtuman on oltava puolueeton, missään ei saa olla vaalimainontaa tai puoluetunnuksia ja äänestäjän on pystyttävä esteettömästi menemään äänestyspaikalle.

Vaalimainonta äänestyspaikan välittömässä läheisyydessä on kielletty.

Vaaliasioissa auttaa www.vaalit.fi ja Asikkalan kunnan keskusvaalilautakunnan sihteerin Pirkko Lohtari numerosta 044 778 0253.

Kaikki äänestämään, äänestäminen on oikeus ei velvollisuus!

Pellilän kirjasto

Alkuvuoden tärkein tapahtuma kirjastossa on tasavallan presidentinvaalien ennakkoäänestys. Tiedot vaaleista löytyvät virallisesta ilmoituksesta. Kirjasto tarjoaa ennakkoäänestyksen yhteydessä vaalikahvit.

Risto Nurmisen taideteos. Kuva: Matti Pietinen

Kevään aukioloajat:

to 4.1. klo 16-19
to 18.1. klo 16-19
to 1.2. klo 16-19
to 15.2. klo 16-19
to 1.3. klo 16-19
to 15.3. klo 16-19
to 12.4. klo 16-19
to 26.4. klo 16-19
to 16.5. klo 16-19
to 31.5. klo 16-19

Äinään seudun yhteinen - Itsenäisyyspäivän juhla -

6.12.2017 klo 15 alkaen
Niemimäen juhla- ja mansikkatilalla

os. Kukkuramäentie 14

**Tervetuloa juhlistamaan yhdessä 100 vuotiasta Suomea
ja nauttimaan Hämäläisen pitopöydän antimista.**

Ohjelmassa lisäksi mm. yhteislaulua, Martan murretarinoita
sekä sään salliessa rauhanlyhtyjen lähettäminen taivaalle.

Lippuja myynnissä kyläyhdistyksen jäsenillä sekä Niemimäellä.

Lippuja rajoitetusti, lunasta omasi viimeistään 27.11.

Liput 25 € aikuinen, alle 12v. 10 € ja alle 4 v. ilmaiseksi.

PS. Kylän itsenäisyyspäivän juhlallisuudet alkavat jo 5.12. klo 18 Pro Patria patsaalla,
lipunnostolla ja seppeleen laskulla, tervetuloa!

TUORETTA NAUDANLIHAA MYNNISSÄ PERTTULAN TILALTA LA-SU 18.-19.11. KLO 10-12

Muut hakuajat sovittavissa p. 041 5366 889

PERTTULAN TILA

Vähimaantie 119
17440 Vähimaa, Asikkala

JAUHELIHA 9€/KG
PAISTIJAUHELIHA..... 15€/KG

SISÄFILEE..... 40€/KG
ULKOFILÉE 30€/KG
ENTRECOTE, SISÄ-, PAAHTOPAISTI..... 20€/KG
ULKOPAISTI..... 17€/KG

KYLKILUUPALAT ELI RIBSIT 8€/KG
LUULLINEN LAPA, POTKA, HÄNTÄ..... 10€/KG

TINKIMAITO 1€/L
Myydään suoraan tankista asiakkaan omaan astiaan

Rakkautella hoidetut nautamme Mittumaari (kyyttö), Muffinssi (ayrshire) ja Noheva (länsisuomenkarja) ovat saaneet ulkoilla ja laiduntaa vapaasti lähes koko ikänsä. Nurmella kasvaneen naudan rasvakoostumus on terveellisempi kuin tehotuotetun naudan (kts. grass fed -liha).

Äinämöinen 3/2017 oli mukana seuraavat henkilöt:

Haastattelu, kuvat, tekstit ja taitto: Liisa-Marjatta Pietinen

Oikoluku: Eveliina Markkinen ja kyläyhdistyksen jäseniä

Kuvia: Risto Nurminen, Emma Murto ja Matti Pietinen

Muut aineistot: Leena Etu-Sepälä, Jukka Heinonen, Seija Kinnunen, Pirkko Lohtari, Emma Murto, Minna Pettinen, Esko Riukka ja Päivi Salojärvi

Lehdessä esiintyvät: Seija Helander, Risto Nurminen, Kari Mäkinen ja Heidi Viherjuuri

Jako: Pirkko Lohtari, Aila Niemäki, Minna Pettinen, Raimo Salmela, Päivi Salojärvi, Anita ja Eero Kylä-Sipilä

Äinämöinen ilmestyy huhti-, elo- ja joulukuussa. Lisäaineisto 15.3., 15.7., 15.11. mennessä toimitukseen.

Painotyö:
Lahden Väriasemointi Oy

ÄINÄÄN SEUDUN KYLÄYHDISTYS RY

<https://www.ainaanseutu.net/> <https://www.facebook.com/ainaanseutu>

TAPAHTUMIA ÄINÄÄN SEUDULLA 2017-2018

Joulukuussa

ELÄVÄ JOULUKALENTERI

seuraa FB, nettisivut ja kylien infotaulut

ti 5.12.2017, klo 18

LIPUNNOSTO JA SEPPELEENLASKU Pro Patrialla

ke 6.12.2017, klo 15

ITSENÄISYYSJUHLA Niemimäessä
illalliskortti

to 21.12.2017, klo 18

JOULULAULUT Niemimäessä

su 31.12.2017, klo 18

UUDENVUODEN RAKETIT Kylätalolla
omat raketit mukaan

helmikuussa

KYLÄKOKOUS Niemimäessä
keskustelua myös kyläkirja-hankkeesta

*Suomi
Finland*
100

KYLÄTOIMIKUNNAN JÄSENET 2017

Päivi Salojärvi (puh.joht.)

044 7766 206 salotarvipa@gmail.com

Tuula Aaltonen (varapuh.joht. / wb)

040 9002 953 tuula.oma@gmail.com

Minna Pettinen (sihteeri / fb)

050 3590 099 minna.pettinen@elisanet.fi

Ari Kärkkäinen (rahastonh. / wb)

050 4073 170 ari.karkkainen@live.com

Juha Kamppila

050 0205 565 kamppila.jam@pp.phnet.fi

Aila Niemimäki

040 4172 235

Pirkko Lohtari

040 5735 104

Pirkko "Pike" Lohtari

044 306 3667 pirkko.lohtari@phnet.fi

ÄINÄMÖISEN TOIMITUS

Liisa-Marjatta Pietinen

050 3562 464 pietinen.liisa@gmail.com

Äinämöinen-lehti ilmestyy alueen postilaatikoihin huhti-, elo- ja joulukuussa.

Aiemmin ilmestyneet lehdet ovat luettavissa <https://www.ainaanseutu.net/>